

Rapport 2013:1

Yttre renovering av Stoby kyrka

Antikvarisk medverkan, 2012

Åsa Eriksson Green

Rapport 2013:1

Yttre renovering av Stoby kyrka

Antikvarisk medverkan., 2012
Stoby socken, 1121
Hässleholms kommun
Skåne län

Åsa Eriksson Green

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2013 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2013:1

Omslagsfoto: Stoby kyrka efter slutförd yttre renovering
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

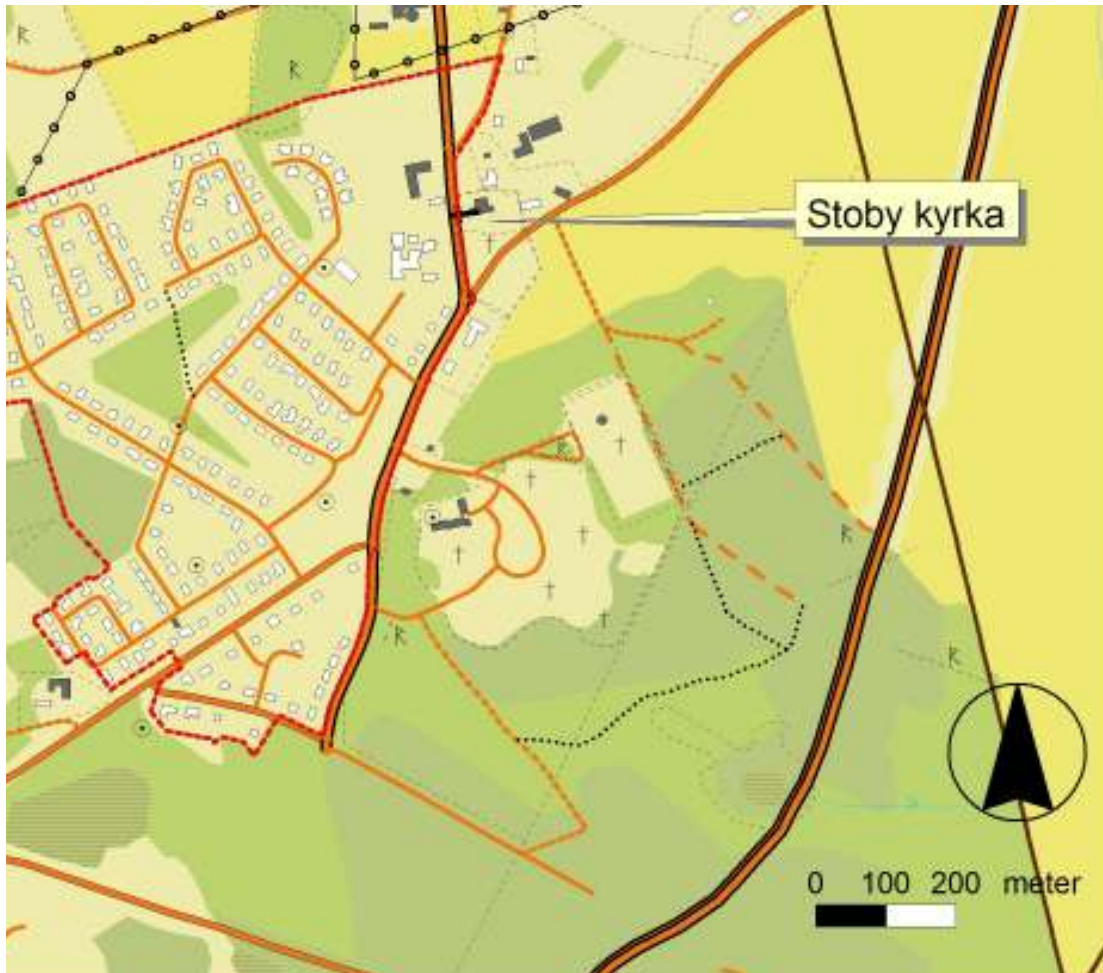
Yttre renovering av Stoby kyrka

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	5
Utförda åtgärder	6
Tak	6
Puts och tegel	7
Konserveringsåtgärder	9
Fönster, dörrar och luckor	10
Avvikelser från handlingarna	11
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	12
Övriga iakttagelser under renoveringen	12
Övriga handlingar med relevans för ärendet	13
Bilagor	15

Karta över Skåne län med Hässleholms kommun grönmarkerad och Stoby ungefärligt markerat med svart prick.

Stoby samhälle med kyrkan utpekad.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Under sensommaren och hösten 2012 har Stoby kyrka genomgått en utvändig renovering av puts, fönster, dörrar och en del plåttäckningar. Fragment av tidig bemålning, sannolikt 1500-tal, har återfunnits i form av hörnkedjor och fönsteromfattningar på korets norra sida samt långhusets södra sida, dessa har konserverats och täckts in med geotextil innan de återigen putsats över. Även på tornet, byggt på 1850-talet, har spår av utvändig bemålning påträffats på de tegelmurade partierna samt i form av fönsteromfattningar. Fynd och konserveringsåtgärder har detaljerat dokumenterats i konservatorsrapporten.

Administrativa uppgifter

Objekt	Stoby kyrka
Socken	Stoby socken, 1121
Kommun	Hässleholms kommun
Län	Skåne
Länsstyrelsens beslut	2010-11-15, dnr 433-10071-10 2012-11-06, dnr 433-25138-12
Regionmuseets dnr	K12.30-313-10, K12.30-266-12
Beställare	Stoby församling
Projektledare	Itark arkitektkontor AB gnm Mikael Forsberg
Arkitekt	Itark arkitektkontor AB gnm Mikael Forsberg
Generalentreprenör	Bröderna Bergströms byggnads AB
Övriga konsulter/ent./medv.	Skånes målerikonserveratorer AB Kvidinge plåtslageri AB
Antikvarisk medverkande	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Åsa Eriksson Green
Byggnadstid	augusti–november 2012
Slutbesiktning	2012-11-28

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Stoby kyrka uppfördes sannolikt under sent 1100-tal eller kring år 1200. Det finns spekulationer om att ett brett västtorn kan ha uppförts redan från början, tillsammans med långhus, kor och halvrund absid. Det är först från 1600-talet som det finns arkivaliskt belägg för ”Stouby torn”. Detta torn skall ha uppförts under tidigt 1600-tal då ett äldre, bristfälligt torn revs på uppdrag av Länsherre Jens Sparre. Alltså bör ett torn ha funnits på platsen före år 1600. År 1620 finns uppgifter om att kyrkan kalkats. Under 1700-talet togs två nya fönster upp.

Större förändringar skedde när Nykyrkan uppfördes som en nordlig korsarm till långhuset mellan åren 1834 och 1844. År 1852 påbörjades byggnationen av kyrkans nuvarande torn efter ritningar av Johan Fredrik Åbom. Både korsarmen

och tornet är uppförda i murverk av gråsten. Tornet har medeltidsinspirerade gavlar murade i tegel och försedda med blinderingar.

Enligt uppgift i vård- och underhållsplanen finns de första uppgifterna om blytak på kyrkan från ca år 1500. Taket har sedan lagats/bytts 1616 och 1715. Nästa uppgift om taktäckning dyker upp när man under 1930-talet ersätter det befintliga taket av skiffer och plåt mot tegel och kopparplåt. Det omnämnda plåttaket var ett målat, enkelfalsat, skivtäckt plåttak som behölls som undertak. Under 2012 års renovering kunde konstateras att taket framförallt vid takfoten varit rostangripet.

Vid en fasadrenovering år 1959 framkom fragment av bemålade partier på kyrkans fasad. Enligt en enkel skiss i Regionmuseets arkiv återfanns bemålade hörnkedjor på korets samtliga hörn, även i anslutning till långhuset. Dessa dokumenterades mycket enkelt och fotograferades innan de överputsades igen. Inför projekteringen av 2012 års putsrenovering kunde större putsbortfall bland annat iakttagas vid korets nordöstra hörn vilket blottade en tydligt bemålad hörnkedja i röda och svarta nyanser. Kyrkor med besläktad bemålning finns bl. a. i Emmislöv, Knislinge och Gärdsås, vilka alla befinner sig inom ett begränsat geografiskt område. Med dessa målningar i åtanke reglerade Länsstyrelsen i sitt beslut angående renoveringen att en konservator skulle anlitas för att utföra en förundersökning samt föreslå åtgärder för de målningar som kommit i dagen.

Utförda åtgärder

Tak

Arbetshandlingen föreslog att alla taktegel (modell ”Weberöd mod. D.H.”) skulle demonteras och att långhus, nykyrka och kor skulle förses med ny bär- och ströläkt och eventuellt även ny underlagspapp. När ställningarna restes och närmare undersökning av taket kunde ske konstaterades det att taket generellt var i gott skick. Det var framförallt i anslutningen mellan långhuset och tornet som man kunde konfirmera läckage, som församlingen sett invändigt i kyrkan. Vid denna undersökning uppdagades även att det äldre plåttak, som man antog hade rivits på 1930-talet, låg kvar som undertak under takteglet. Direkt på plåten hade man sedan lagt bär- och ströläkt. Istället för att demontera hela taket demonterades ett par meter pannor kring anslutningen mellan långhustak och torn. Vid takfoten, runt hela kyrkan, lyfte man 5–6 rader pannor för att besiktiga taket. Inga problem förelåg varför pannorna återmonterades efter att skräp och fågelbon rensats bort. I ytterkant av taket har fågelskydd monterats. I anslutningen mellan torn och långhustaket revs däremot en del av plåten. Här lade man istället ny papp och ny läkt. Pappen har tjärstrukits i anslutning till tornfasaden. I tornets puts frästes spår i vilka man fäste blyplåt. Anledningen till detta var svårigheten för mindre elastiska material att sluta tätt där underlaget var mycket ojämnt. Utan dialog med varken byggherre, entreprenör eller medverkande antikvarie täcktes senare blyplåtens övre del, den som anslöt till tornfasaden, med rostfri plåt av plåtslageriet.

Långhusets anslutning mot tornfasaden där läckage uppstått. Bilden till höger visar slutlig lösning med blyplåt samt rostfri plåt, på plåtslagarens eget initiativ.

De plåttäckta taken på absiden och tornet lämnades utan åtgärd, plåttäckningarna på tornets kreneleringar sågs över, infästningar har lagats och plåttäckningen på den övre kreneleringen på östra sidan byttes ut.

Takavvattningen kring kyrkan har setts över. Trasiga hängrännor har bytts ut till lika befintliga. Längs korets norrvägg hade hängrännan lutning i fel riktning vilket orsakade läckage, denna ränna har justerats. En diskussion fördes att förse rännan med ännu ett stuprör längs korets östra hörn, men då detta är platsen där den största sammanhängande bemålade hörnkedjan är belägen var en alternativ lösning nödvändig.

Puts och tegel

Handlingarna föreslog generellt att samtliga fasader högtryckstvättas, skadad puts åtgärdas och att samtliga fasader därefter kalkavfärgas, såvida inte större områden med kalkcementputs påträffades, då förslaget var att avfärga dessa med kalkcementfärg. Den befintliga putsen var av varierande kvalitet och ålder. På tornets västsida bestod hela fasaden av hård KC-puts, övriga tornfasader föreföll ha relativt ursprunglig puts sedan tornet byggdes. Efter att högtryckstvättning påbörjats på fasaden upptäckte entreprenören att det under flera lager av kalkavfärgning fanns orangjorda, algangripna putslager. För att kunna göra rent och få ett bra underlag för lagningar och ny avfärgning beslutades, efter provblästring, att använda så kallad JOS-blästring med marmordolomitkross. Efter detta har fasaderna rengjorts med Bental Algtvätt innan de tvättats och putslagning påbörjats. Putsen har lagats med Sto hydrauliskt kalkbruk KKh 3mm och alla putsade ytor har sedan avfärgats med Cal 246 kalkfärg Våt i standardkulör vit, nr 33001. Kyrkans sockel har av entreprenören, utan samråd med vare sig byggherre, arkitekt eller medverkande antikvarie avfärgats med akrylatfärg av fabrikat Beckers sockel bas C i kulör AF2 granitgrå. Detta är en mycket tät färgtyp vilket kan komma att medföra att markfukt som stiger upp i kyrkans grund antingen resulterar i frostsprängningar av den täta ytan eller leder fukten vidare uppåt i murverket. Församlingen bör vara uppmärksam på eventuella följdproblem av detta materialval.

Fogarna på tornets gavelmurar var i mycket dåligt skick. Bruket var ett KC-bruk som flera gånger lagats med ännu hårdare bruk. Bilden till höger visar gavelmuren efter att fogarna frästs ur och fogats om.

När ställningarna restes och tornets tegelmurade gavlar närmare kunde undersökas visade de sig vara murade av, sannolikt, sekunda tegel. Färg och bränningsgrad varierar starkt mellan de olika stenarna och frostsprängningar har varit relativt vanligt förekommande. Lagningar med modernare tegel kunde iakttagas. På nära avstånd blev det också tydligt att fogarna, i ett hårt, sannolikt KC-bruk, var i dåligt skick. Många lagningar av fogarna fanns, flera i betydligt hårdare bruk än det dominerande KC-bruket. Det bestämdes att ett försök skulle göras att fräsa ur fogarna. Försöket var framgångsrikt och fräsningen kunde genomföras utan skador på teglet. Teglet har sedan fogats med Base 134 utstockningsbruk C. Under blinderingarna i tornet är gavlarna dekorerade med ett horisontellt putsband vilket försetts med tegel i ett zick-zackmönster. Stenarna i mönstermurningen är upp till 37 cm långa. För att förhindra att utrymmet blir tillhåll för fåglar har fågelskydd placerats här. På tornets västra fasad hittades en inmurad tegelsten med namnet *Oscar Wahlkvist* inristat (se foto i bilaga).

På tornet upptäcktes flera spår av yttre bemålning. I smygen till det runda fönstret direkt ovanför västporten fanns välbevarad tegelimiterande bemålning kvar under ett yttre skikt av färg med mycket dålig vidhäftning. Vid närmare undersökning visade det sig att även övriga fönster på tornet haft liknande målning liksom att ljudluckornas omfattningar av tegel varit putsade och även de bemålade med tegelimiterande måleri. Undantaget är fönsteret i bottenvåningen på tornets norra fasad. Blinderingarna på de tegelmurade gavlarna på tornet visade spår av bl. a. rosa kalkfärg. Dessa fynd gjorde att intresset väcktes hos församlingen att delvis återställa måleriet varför Skånes målerikonservatorer AB anlätades för att göra en undersökning av färgspår på kyrkan, från vilken tid de härstammar samt vilka kulörer som funnits vid samma tidpunkt. Vid närmare undersökningar, och i takt med rengöring och nedknackning av bomputs, framkom spår av måleri i form av hörnkedjor och fönsteromfattningar på långhusets södra fasad samt i form av hörnkedjor på norra korsarmen. En slutsats man kan dra är att man i Stoby värvat kyrkans bemålade och färgrika yttre och valt att hålla fast vid traditionen, som sannolikt börjat under 1500-talet och varat ända fram till senare delen av 1800-talet, kanske ännu längre.

Tegelimiterande bemålning i fönstersmygen ovan västporten. Bilden till höger visar rester av tegelimiterande måleri på ett tunt putslager på tornets östra gavelmur.

Den undersökning av färgskikt på Stoby kyrkas fasad som Skånes målerikonserveratorer AB har genomfört visar att tornet vid sitt uppförande år 1854 sannolikt dominerades av vitkalkad spritputs men att de tegelmurade gavlarna och samtliga fönsteromfattningar samt ljudluckornas omfattningar var tunt putsade och bemålade med tegelimiterande målning. Blinderingarna i torngaveln var sannolikt mörkt röda. Detta kan vara en anledning till att kvaliteten på teglet i torngavlarna inte är så hög – de skulle inte synas. Efter några avfärgningar med vitt färgades sannolikt hela kyrkan rosa och idag är den återigen vit. Det har inte gått att av-göra när putsen på de tegelmurade ytorna knackades ner. En mer detaljerad redogörelse finns att läsa i Skånes målerikonserveratorer ABs utredning.

Efter en del övervägningar beslutade församlingen att i första hand konservera/återställa det tegelimiterande måleriet i anslutning till det runda fönstret ovan västporten samt eventuellt göra röda omfattningar kring de övriga fönstren på tornet. Detta kom dock inte att utföras i samband med den större renoveringen. Länsstyrelsen har gett tillstånd till åtgärderna och eventuellt kommer arbetet att utföras under våren 2013.

Samtliga ankarjärn var djupt inbäddade i puts och av denna anledning även rostangripna. Ankarjärnen har huggits fram och frilagts från puts, rengjorts, rostskyddsbehandlats med Plomb rostskyddsfärg från Alcro Beckers och målats med linoljefärg av fabrikat Engwall & Claesson AB i kulör vit-titanzink.

Konserveringsåtgärder

Den framkomna bemålade hörnkedjan på korets norra vägg samt fragment av hörnkedja på det östra, utskjutande hörnet längs södra fasaden har kantstabiliserats med ett svagt hydrauliskt kalkbruk med beteckningen PLM-AL. Ytorna har sedan klätts in med geotextil som fästs i intilliggande, obemålat murverk med små rostfria spik. Därefter har putsentreprenören täckt geotextilen med ett rostfritt putsnät (STO putsnät XNR 001) som fästs med förzinkad spikplugg. Geotextilen är diffusionsöppen och skall enbart hindra det nya putslagret att fästa i det bemålade skiktet. En detaljerad redogörelse för konserveringsåtgärderna finns i Skånes målerikonserveratorer ABs konservatorsrapport.

På södra långhusfasaden, snett ovanför det östligaste fönstret, återfanns målerirester av vad som förefaller vara en fönsteromfattning. Fyndet finns inmätt och dokumenterat i konservatorsrapporten. Bilden till höger visar konservator Ingrid Wedberg som undersöker om det finns en bemälad takfris. Någon sådan återfanns inte på koret.

I samband med konservering togs putsprover på de svarta respektive röda ytorna som sannolikt kan dateras till mitten av 1500-talet. Dessa skickades på analys till Nationalmuseet i Köpenhamn. Genom polarisationsmikroskopi och mikrokemi har det svarta pigmentet identifierats till grovt krossat träkol och det röda pigmentet till järnoxidrött.

Fönster, dörrar och luckor

Kyrkans samtliga fönster, undantaget de på norra korsarmen, har renoverats och målats med linoljefärg av fabrikat Engwall & Claesson AB och kittats med Tremco Äkta linoljekitt. Fönstren påvisade slitna färgskikt och spruckna fogar. Samtliga ytterbågar har demonterats, rengjorts från färg, justerats och grundmållats, färdigstrykning har skett när fönstren varit återmonterade. Fönsterbågarna har monterats tillbaka med distansklossar i underkant i syfte att sörja för god ventilation. Dessa klossar är inte synliga.

Solbänkarna i gjutjärn, under vardera fönstret, hade lossnat då spikarna rostade och fönstrens karmunderstycken var rötangripna. Karmunderstyckena i sin tur var sannolikt rötangripna på grund av att solbänkarna av gjutjärn inte slöt tätt mot dessa. Detta problem återfanns på samtliga fönster längs södra fasaden. Karmunderstyckena, av ek, har lagats med ek och gjutjärnsplåtarna återmonterats i ekkilar som slagits fast under karmunderstyckena. För att samma problem inte skall uppstå igen har fönstren kompletterats med enkla kopparplåtsbeslag som fästs i fönstrens karmunderstycken och täcker springan mellan gjutjärnsplåtarna och fönsterunderstyckena. För att få rätt fall på solbänkarna har delar av gråstenarna under fönstren bilats bort, detta har skett utan dialog med medverkande antikvarie. Inga synliga stämplars fanns på solbänkarna.

Till vänster en typisk fönsterskada. Bilden till höger visar en av solbänkarna av gjutjärn före demontering.

Flera av dörrarna påvisade sprickbildningar i träet och slitna ytskikt. I norra korsarmen var dörren i huvudingången klädd med snedställd panel av oljad ek som inte underhållits på länge och därför svartnat och spruckit. Denna har klätts om med liggande hyvlad och spontat furupanel och därefter målats med linoljefärg av fabrikat Engwall & Claesson AB. Målsättningen var att dörren skulle få en utformning som var mer besläktad med källardörren och sakristiedörren. Västporten, dörren till sakristian samt källardörren på norra korsarmens västra fasad har målats med linoljefärg av fabrikat Engwall & Claesson AB. Källardörrens liggande ekpanel var tidigare omålad.

Tornets ljudluckor, klädda med liggande, spontad panel, var slitna och flera var rötskadade i nederkant, sannolikt orsakat av dålig vattenavrinning från muröppningarna. De yttre solbänkarna vid ljudluckorna var beslägna med kopparplåt. I samband med att den dåliga vattenavrinningen uppdagades gjöts en tunn, slät yta med Base 134 utstockningsbruk C (samma sort som använts till fogarna på tegelgavlarna). Gjutningarna gavs en svag lutning utåt mot öppningarnas tröskelpartier och på gjutningen lades en kopparplåt, med avrinning på det yttre blecket. Det södra solbänksbeslaget var skadat efter en storm och har bytts ut i sin helhet. I de fall luckorna varit skadade nedtill har skadade panelbrädor bytts ut till lika befintliga. Luckorna har kompletterats med en dropplista i trä nedtill. Allt trä har målats med linoljefärg av fabrikat Engwall & Claesson AB i svart kulör, NCS 9000N.

Avvikelser från handlingarna

Istället för att demontera samtliga tegelpannor och lägga ny läkt har teglet enbart demonterats för att frilägga anslutningen mellan långhusets tak och tornets östra mur samt 5–6 skift från takfot för att säkerställa att undertaket är intakt. I anslutningen mellan långhusets tak och tornets östra fasad har en blyplåt och, på plåtslagarens eget initiativ, en rostfri plåt monterats.

När det visade sig att norra korsarmens dörr var i så dåligt skick att ekpanelen inte kunde bevaras byttes denna panel till en liggande panel vilken samspelar med bl. a. sakristiedörren. Dörren målades i samma kulör som övriga snickerier.

Till vänster rötskadat karmunderstycke i tornets bottenvåning, södra fasaden. Till höger gjutning för bättre avrinning har gjorts på samtliga ljudluckors tröskelpartier. Trösklarna har sedan försetts med plåtintäckning av koppar.

På långhusets södra fasad har fönstren, med solbänkar av gjutjärn, kompletterats med en avrinningsplåt av koppar för att överbrygga gliporna mellan fönstrens karmunderstycken och solbänkarna. Kopparplåt har även lagts på ljudluckornas tröskelpartier ovanpå en minder gjutning för att få rätt fallvinkel för avrinningen.

Istället för traditionell kalkfärg användes kalkfärg våt på grund av varierande putsunderlag, detta efter dialog med Länsstyrelsen. På sockeln användes en akrylatfärg av fabrikat Beckers utan föregående dialog med medverkande antikvarie.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Åtgärderna har i huvudsak genomförts enligt handlingarna eller i samråd med medverkande antikvarie. Dessa åtgärder har säkrat kyrkans skalskydd och även gett tillfälle till ett flertal undersökningar av historiska färgskikt, vilket har bidragit till ökad kunskap om Stoby kyrka. Åtgärderna är ur kulturhistoriskt perspektiv väl genomförda. Mindre välbetänkt var den icke kommunicerade åtgärden att måla sockeln med akrylatfärg.

Övriga iakttagelser under renoveringen

Ovanför västporten sitter en minnesplatta av svartmålat gjutjärn infälld i putsen. Plattan är prydd med två plåtmedaljonger med adelsvapen samt namnen Michael F Ehrenborg samt hans fru Hedvig E Dücker. Samma namn pryder en minnesplatta på norra korsarmen. Sannolikt finansierade makarna ansevärd del av förnyelserna av Stoby kyrka vid 1800-talets mitt. Minnestavlan är starkt korrosionsangripen och Regionmuseet rekommenderar församlingen att snarast låta den åtgärdas av en metallkonservator. För åtgärderna krävs Länsstyrelsens tillstånd. Kyrkoantikvarisk ersättning kan före påbörjad åtgärd sökas hos Lunds stift.

Minnesplattan över Michael F Ehrenborg och Hedvig E Dücker är i behov av konserveringsåtgärd.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

- 2010-05-14 Arbetsbeskrivning, Itark arkitektkontor AB
- 2010-09-14 Ansökan om tillstånd för åtgärder på Stoby kyrka
- 2010-10-19 Yttrande, Regionmuseet
- 2010-11-16 Länsstyrelsens beslut, dnr 433-10071-10
- 2012-06-20 Protokoll byggmöte 1
- 2012-08-30 Protokoll byggmöte 2
- 2012-09-04 Förundersökning avseende funna färgfragment utvändigt på Stoby kyrkas kor och långhus, Skånes målerikonserverer AB
- 2012-09-11 Protokoll byggmöte 3
- 2012-09-24 Undersökning av färgskikt på Stoby kyrkas fasad, Skånes målerikonserverer AB
- 2012-10-03 Protokoll byggmöte 4
- 2012-10-11 Stoby – färgskikt i runda fönsterbågar, Skånes målerikonserverer AB
- 2012-10-25 Motivering samt kulturhistorisk konsekvensbeskrivning angående konservering respektive ändring av Stoby kyrka, Regionmuseet
- 2012-10-26 Protokoll byggmöte 5
- 2012-10-26 Förslag till förändringar Stoby kyrka, Itark arkitektkontor AB
- 2012-11-06 Länsstyrelsens beslut, dnr 433-25138-12

- 2013-01-08 Konservering och intäckning av exponerade färgskikt på Stoby kyrkas fasad, Skånes målerikonserver AB
2012-11-28 Protokoll från slutbesiktningen, Itark arkitektkontor AB
2013-01-09 Pigmentanalys, Bevaringsavdelningen, Nationalmuseum, Danmark

Kristianstad 2013-01-14

Åsa Eriksson Green

Bilagor

Stoby kyrka, norra korsarmen 2010 före fasadrenovering.

Stoby kyrka, del av norra korsarmen samt nordvästra fasaden, 2012 efter avslutad fasadrenovering. Jämför med bilden ovan och observera särskilt ändrat utseende på dörrarna i norra korsarmen.

Stoby kyrka med absid i förgrunden, 2010.

Stoby kyrka med absid i förgrunden, efter renoveringen 2012.

Stoby kyrka, södra fasaden, 2010.

Stoby kyrka, södra fasaden, efter renoveringen 2012.

Fönstrens solbänkar har kompletteras med små kopparplåtsbeslag för att minska risken för vatteninträning mellan solbänk av gjutjärn och karmunderstycket.

Tegelsten på östra torngaveln med namnet Oscar Wahlkvist inristat.

Kyrkans sockel har målats med akrylatfärg från Beckers. Detta har skett utan samråd med vare sig byggherre eller medverkande antikevarie.

Regionmuseets E-rapportserie 2013

Kulturmiljö

1. Utvändig renovering av Stoby kyrka, Stoby socken, AM, Åsa Eriksson Green, 2012

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

